

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

14. března 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Právo na sloučení rodiny – Směrnice 2003/86/ES – Článek 16 odst. 2 písm. a) – Článek 17 – Odnětí povolení k pobytu rodinnému příslušníkovi státního příslušníka třetí země – Právní postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajících rezidenty – Směrnice 2003/109/ES – Článek 9 odst. 1 písm. a) – Ztráta tohoto právního postavení – Podvod – Nevědomost podvodu“

Ve věci C-557/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Raad van State (Státní rada, Nizozemsko) ze dne 20. září 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 22. září 2017, v řízení

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

proti

Y. Z.,

Z. Z.,

Y. Y.,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení T. von Danwitz, předseda sedmého senátu vykonávající funkci předsedy čtvrtého senátu, K. Jürimäe, C. Lycourgos (zpravodaj), E. Juhász a C. Vajda, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 5. července 2018,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Y. Z., Z. Z. a Y. Y., M. Strooijem a A. C. M. Nederveenem, advocaten,
- za nizozemskou vládu M. K. Bulterman a M. H. S. Gijzen, jakož i J. M. Hoogveldem, jako zmocněnci,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,

* Jednací jazyk: nizozemština.

– za Evropskou komisi R. Troostersesem a C. Cattabriga, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 4. října 2018,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 16 odst. 2 písm. a) směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny (Úř. věst. 2003, L 251, s. 12; Zvl. vyd. 19/06, s. 224) a čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (Úř. věst. 2004, L 16, s. 44; Zvl. vyd. 19/06, s. 272).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (státní tajemník pro bezpečnost a spravedlnost, Nizozemsko) (dále jen „státní tajemník“) a Y. Z., Z. Z. a Y. Y., (dále jen „otec“, „syn“ a „matka“), jehož předmětem jsou rozhodnutí státního tajemníka, kterými bylo osobám Y. Z., Z. Z. a Y. Y. odejmuto udělené povolení k pobytu, nařízeno okamžitě opustit území Nizozemska a zakázán návrat.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2003/86

- 3 Body 2 a 4 odůvodnění směrnice 2003/86 uvádí:
„(2) Opatření týkající se sloučení rodiny by měla být přijata ve shodě se závazkem chránit rodinu a respektovat rodinný život obsaženým v mnoha nástrojích mezinárodního práva. Tato směrnice ctí základní práva a řídí se zásadami uznanými zejména v článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a v Listině základních práv Evropské unie.
[...]
(4) Sloučení rodiny je nezbytné k umožnění rodinného života. Napomáhá k vytvoření sociálně kulturní stability usnadňující integraci státních příslušníků třetích zemí v členských státech, což současně podporuje hospodářskou a sociální soudržnost, základní cíl Společenství stanovený Smlouvou.“
- 4 Podle článku 1 této směrnice:
„Cílem této směrnice je stanovit podmínky pro uplatňování práva na sloučení rodiny státními příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají na území členských států.“
- 5 Článek 2 uvedené směrnice stanoví:
„Pro účely této směrnice se rozumí:
[...]

- c) ‚osobou usilující o sloučení rodiny‘ státní příslušník třetí země, který oprávněně pobývá v členském státě a žádá o sloučení rodiny nebo jehož rodinní příslušníci žádají o sloučení rodiny za účelem jeho následování;
- d) ‚sloučením rodiny‘ vstup rodinných příslušníků státního příslušníka třetí země oprávněně pobývajících v členském státě na území tohoto státu a jejich pobyt v tomto členském státě za účelem zachování celistvosti rodin nezávisle na tom, zda rodinné vztahy existovaly před vstupem osoby usilující o sloučení rodiny nebo po jejím vstupu;

[...]“

- 6 Článek 4 odst. 1 směrnice 2003/86 zní následovně:

„Členské státy povolí vstup a pobyt níže uvedených rodinných příslušníků podle této směrnice a s výhradou dodržení podmínek uvedených v kapitole IV, jakož i v článku 16:

- a) manžela nebo manželky osoby usilující o sloučení rodiny;
- b) nezletilých dětí osoby usilující o sloučení rodiny a jejího manžela nebo jeho manželky [...]

[...]“

- 7 Článek 5 odst. 2 první pododstavec této směrnice stanoví:

„K žádosti [o vstup a pobyt] se připojí doklady potvrzující rodinné vztahy a dodržení podmínek stanovených v článcích 4 a 6 a popřípadě v článcích 7 a 8 [...]“

- 8 Článek 7 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Při podání žádosti o sloučení rodiny může dotyčný členský stát požadovat po žadateli, aby prokázal, že osoba usilující o sloučení rodiny má:

[...]

- c) stálé a pravidelné finanční příjmy, které jsou dostatečné pro výživu jeho a jeho rodinných příslušníků, aniž by využíval systému sociální pomoci daného členského státu. [...]“

- 9 Článek 13 odst. 3 směrnice 2003/86 uvádí:

„Doba platnosti povolení k pobytu udělených rodinným příslušníkům nemůže být v zásadě delší než doba platnosti povolení k pobytu osoby usilující o sloučení rodiny.“

- 10 Článek 16 odst. 2 a 3 této směrnice stanoví:

„2. Členské státy mohou též zamítnout žádost o vstup a pobyt za účelem sloučení rodiny nebo odejmout povolení k pobytu některému rodinnému příslušníkovi či zamítnout prodloužení jeho doby platnosti, pokud se zjistí, že:

- a) byly použity nepravdivé nebo zavádějící informace nebo padělané či pozměněné doklady nebo že byl spáchán podvod nebo byly použity jiné nezákonné prostředky;

[...]

3. Členské státy mohou odejmout povolení k pobytu rodinnému příslušníkovi nebo zamítnout prodloužení jeho doby platnosti, pokud pobyt osoby usilující o sloučení rodiny končí a rodinný příslušník ještě nepožívá samostatného práva k pobytu podle článku 15.“

11 Podle článku 17 uvedené směrnice:

„Členské státy berou náležitě v úvahu povahu a pevnost rodinných vztahů dotyčné osoby a dobu trvání jejího pobytu v členském státě, jakož i existenci rodinných, kulturních a sociálních vazeb se zemí původu v případě, že žádost zamítnou, odejmou povolení k pobytu či zamítnou prodloužení jeho doby platnosti nebo rozhodnou o navrácení osoby usilující o sloučení rodiny nebo jejích rodinných příslušníků.“

Směrnice 2003/109

12 Body 2, 4, 6 a 12 odůvodnění směrnice 2003/109 uvádí:

„(2) Evropská rada na svém zvláštním zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 prohlásila, že právní postavení státních příslušníků třetích zemí by se mělo sblížovat s právním postavením státních příslušníků členských států a že by osobě, která pobývala oprávněně v členském státě po dobu, kterou je třeba stanovit, a je držitelem povolení k dlouhodobému pobytu, měl být v uvedeném členském státě přiznán soubor jednotných práv, která se co nejvíce přibližují právům přiznávaných občanům Evropské unie.

[...]

(4) Integrace státních příslušníků třetích zemí, kteří dlouhodobě pobývají v členských státech, je rozhodující pro podporu hospodářské a sociální soudržnosti, základního cíle Společenství stanoveného Smlouvou.

[...]

(6) Hlavním kritériem pro získání právního postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta by měla být délka pobytu na území členského státu. Pobyt by měl být oprávněný a nepřetržitý, aby bylo možno prokázat, že se dotyčná osoba se v zemi usídlila. [...]

[...]

(12) K vytvoření skutečného nástroje integrace dlouhodobě pobývajících rezidentů do společnosti, ve které žijí, je důležité, aby s dlouhodobě pobývajícími rezidenty bylo v široké řadě hospodářských a sociálních oblastí zacházeno stejně jako s občany členského státu za podmínek stanovených touto směrnicí.“

13 Článek 4 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Členské státy přiznávají právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta státním příslušníkům třetích zemí, kteří bezprostředně před podáním příslušné žádosti pobývali oprávněně a nepřetržitě na jejich území po dobu pěti let.“

14 Článek 5 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Členské státy požadují od státních příslušníků třetích zemí, aby prokázali, že pro potřeby vlastní a vyživovaných rodinných příslušníků mají

a) stálé a pravidelné příjmy, které jsou dostatečné k zajištění jejich výživy a výživy jejich rodinných příslušníků, aniž by využívali systému sociální podpory dotčeného členského státu. [...]

[...]

15 Článek 7 odst. 1 první pododstavec směrnice 2003/109 zní následovně:

„Za účelem získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta podá dotyčný státní příslušník třetí země žádost u příslušných orgánů členského státu, ve kterém pobývá. K žádosti jsou přiloženy písemné doklady stanovené vnitrostátními právními předpisy, z nichž vyplývá, že splňuje podmínky podle článků 4 a 5, [...]“

16 Podle čl. 8 odst. 1 této směrnice:

„S výhradou článku 9 má právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta trvalou povahu.“

17 Článek 9 uvedené směrnice stanoví:

„1. Dlouhodobě pobývající rezident ztrácí nárok na právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta, jestliže

a) bylo zjištěno, že právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta bylo získáno podvodem;

[...]

7. Nevede-li odnětí nebo ztráta právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta k navrácení, povolí členský stát dotyčné osobě další setrvání na svém území za předpokladu, že splňuje podmínky stanovené vnitrostátními právními předpisy a nepředstavuje ohrožení veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti.“

Rozhodnutí č. 1/80

18 Článek 7 první pododstavec rozhodnutí Rady přidružení č. 1/80 ze dne 19. září 1980 o vývoji přidružení, připojeného k Dohodě zakládající přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckem, kterou dne 12. září 1963 podepsala v Ankaře Turecká republika na jedné straně a členské státy EHS a Společenství na straně druhé a která byla jménem Společenství uzavřena, schválena a potvrzena rozhodnutím Rady 64/732/EHS ze dne 23. prosince 1963 (Úř. věst. 1964, 217, s. 3685; Zvl. vyd. 11/11, s. 10) stanoví:

„Rodinní příslušníci tureckého pracovníka působícího na řádném trhu práce v členském státě, kteří získali povolení tohoto pracovníka následovat:

- mají, s výhradou přednosti, která má být poskytnuta pracovníkům z členských států Společenství, právo odpovědět na jakoukoli nabídku práce, pokud v uvedeném státě řádně pobývají po dobu nejméně tří let;
- mají volný přístup k jakékoli zaměstnanecké činnosti podle svého výběru, pokud v uvedeném státě řádně pobývají po dobu nejméně pěti let.“

Nizozemské právo

- 19 Článek 14 odst. 1 wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (zákon o celkové revizi zákona o pobytu cizinců) ze dne 23. listopadu 2000 (Stb. 2000, č. 495, dále jen „zákon z roku 2000“) stanoví:

„Ministr je oprávněn:

- a) žádosti o udělení povolení k pobytu na dobu určitou vyhovět, zamítnout ji, nebo ji odmítnout bez projednání;

[...]“

- 20 Článek 18 odst. 1 tohoto zákona stanoví:

„Žádost o prodloužení platnosti povolení k pobytu na dobu určitou vydaného podle článku 14 může být zamítnuta, pokud:

[...]

- c) cizí státní příslušník poskytl nesprávné informace nebo zamlčel informace, které by v případě jejich poskytnutí měly za následek zamítnutí původní žádosti o vydání povolení nebo o prodloužení doby jeho platnosti;

[...]“

- 21 Článek 19 uvedeného zákona zní následovně:

„Povolení k pobytu na dobu určitou může být odňato z důvodů uvedených v čl. 18 odst. 1, vyjma důvodu uvedeného pod písm. b) [...]“

- 22 Podle čl. 45a odst. 1 zákona z roku 2000:

„Ministr je oprávněn:

- a) žádosti o udělení povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývacího rezidenta – EU vyhovět, zamítnout ji, nebo ji odmítnout bez projednání;

- b) odejmout povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývacího rezidenta – EU.“

- 23 Článek 45d odst. 3 tohoto zákona stanoví:

„Povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývacího rezidenta – EU se odejme, pokud:

[...]

- b) bylo povolení k pobytu získáno podvodným způsobem.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 24 Od 29. března 2001 bylo otci, čínskému státnímu příslušníkovi, uděleno řádné povolení k pobytu na dobu určitou v Nizozemsku v rámci jím tvrzené činnosti jednatele společnosti, poté, od 28. dubna 2006 mu bylo uděleno řádné povolení k pobytu na dobu neurčitou v tomto členském státě. Toto povolení k pobytu bylo uděleno pouze na základě vnitrostátního práva.

- 25 Dne 31. ledna 2002 matka a syn, resp. manželka otce a nezletilé dítě tohoto páru, které se narodilo v roce 1991, oba rovněž čínští státní příslušníci, získali řádné povolení k pobytu na dobu určitou v uvedeném členském státě podle článku 14 zákona z roku 2000. Tato povolení k pobytu byla udělena v rámci sloučení rodiny s otcem ve smyslu směrnice 2003/86. Od 18. října 2006 bylo matce a synovi uděleno řádné povolení k pobytu na dobu neurčitou v témže členském státě, s poznámkou „dlouhodobě pobývajícím rezident – EU“, podle článků 20 a 21 zákona z roku 2000, které byly nahrazeny a v podstatě převzaty článkem 45a tohoto zákona, jímž byly do vnitrostátního nizozemského právního řádu provedeny články 7 a 8 směrnice 2003/109.
- 26 Několika rozhodnutími ze dne 29. ledna 2014 státní tajemník odňal se zpětnou účinností jednak různá řádná povolení k pobytu udělená otci s odůvodněním, že zaměstnání, které údajně vykonával, bylo fiktivní, že společnost, která ho zaměstnávala, nevykonávala žádnou činnost, a že jeho povolení byla proto získána podvodným způsobem. Státní tajemník dále rovněž odňal se zpětnou účinností povolení k pobytu na dobu určitou udělená matce a synovi v rámci sloučení rodiny, jakož i povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícím rezidenta, která byla udělena matce a synovi. Těmito rozhodnutími tajemník kromě toho nařídil otci, matce a synovi, aby okamžitě opustili nizozemské území a uložil jim zákaz návratu.
- 27 Pokud jde konkrétně o řádná povolení k pobytu na dobu určitou udělená matce a synovi, která jim byla odňata podle čl. 18 odst. 1 písm. c) a článku 19 zákona z roku 2000, které do vnitrostátního práva provádí čl. 16 odst. 2 písm. a) směrnice 2003/86, státní tajemník vychází z toho, že byla získána podvodným způsobem, protože byla vydána na základě podvodných potvrzení o zaměstnání otce. Totéž platí pro povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícím rezidenta vydaná pro matku a syna. Tato povolení totiž byla získána na základě nesprávného předpokladu, že matka a syn v Nizozemsku před vydáním uvedených povolení pobývali legálně. Podvodná potvrzení o zaměstnání otce byla dále předložena i za účelem získání těchto povolení, aby se vytvořil dojem, že matka a syn mají stále, pravidelné a dostatečné příjmy, protože samy tyto posledně uvedené osoby takové příjmy nikdy neměly.
- 28 Okolnost, zda matka a syn věděli, či nevěděli o podvodu spáchaném otcem a o podvodné povaze potvrzení o zaměstnání posledně uvedeného, není podle státního tajemníka relevantní.
- 29 Rozhodnutím ze dne 4. května 2015 státní tajemník zamítl stížnost, kterou proti rozhodnutí ze dne 29. ledna 2014 podali otec, matka i syn.
- 30 Rechtbank Den Haag (soud v Haagu, Nizozemsko), k němuž byla proti rozhodnutí ze dne 4. května 2015 podána žaloba, rozsudkem ze dne 31. května 2016 určil, že státní tajemník oprávněně odňal různá povolení k pobytu otce, jakož i řádná povolení k pobytu na dobu určitou matky a syna podle čl. 16 odst. 2 písm. a) směrnice 2003/86 a dále povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícím rezidenta pro matku a syna podle čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/109. Tento soud naopak určil, že žaloba byla opodstatněná v tom, že státní tajemník řádně nevysvětlil důvody, proč odnětí povolení k pobytu, které bylo uděleno synovi, není v rozporu s právem na soukromý život, které je zakotveno v článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“).
- 31 Jak státní tajemník, tak matka a syn podali proti uvedenému rozsudku odvolání k předkládajícímu soudu.
- 32 Tento soud odvolání podanému státním tajemníkem vyhověl.

- 33 Uvedený soud měl totiž za to, že se státní tajemník nedopustil pochybení, když vzhledem k různým zájmům, které je nutno zohlednit, konstatoval, že odnětí povolení k pobytu, která byla udělena synovi, není v rozporu s článkem 8 EÚLP. Předkládající soud dodal, že článek 7 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), kterému je nutno přikládat stejný smysl a stejný dosah jako článku 8 EÚLP, nevede k jinému posouzení.
- 34 Pokud jde o vzájemné odvolání podané otcem, matkou a synem, předkládající soud uvádí, že nebylo zpochybněno, že otec získal povolení k pobytu na dobu určitou a neurčitou podvodným způsobem, protože jeho zaměstnání bylo fiktivní. Spor se tedy týká pouze důsledků, které má spáchaný podvod na právo pobytu matky a syna.
- 35 V tomto posledně uvedeném ohledu předkládající soud jednak zdůrazňuje, že je nesporné, že podvodná potvrzení o zaměstnání předložená otcem za účelem prokázání, že disponuje stálými pravidelnými a dostatečnými příjmy ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. c) směrnice 2003/86, představovala základ pro prodloužení řádných povolení k pobytu na dobu určitou matky a syna. Otec přitom takovéto příjmy nikdy neměl, protože jeho zaměstnání bylo fiktivní. Uvedený soud kromě toho uvádí, že matka a syn by samostatné povolení k pobytu ve smyslu čl. 15 odst. 1 této směrnice nezískali, protože v nizozemském právu je takovéto povolení k pobytu omezeno na humanitární důvody, které nejsou dočasné povahy, a že matka a syn nikdy nežádaly o udělení takových povolení.
- 36 Pokud jde dále o povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícího rezidenta, která byla udělena matce a synovi, předkládající soud zdůrazňuje, že je rovněž nesporné, že jejich pobyt na území Nizozemska před získáním těchto povolení byl založen na podvodu otce. Proto předpoklad, že splnili podmínku oprávněného pobytu v délce pěti let na území členského státu, která je stanovena v čl. 4 odst. 1 směrnice 2003/109, je rovněž založen na podvodu. Kromě toho byla uvedená povolení získána na základě podvodných potvrzení o zaměstnání otce, která byla předložena za účelem jejich získání.
- 37 Přesto je třeba v projednávaném případě podle předkládajícího soudu vycházet z předpokladu, že matka a syn o podvodném jednání otce nevěděli, protože státní tajemník nejen že netvrdil, že o něm věděli, nýbrž kromě toho vycházel z toho, že tato okolnost není relevantní.
- 38 Uvedený soud si klade otázku, zda za takovýchto okolností státní tajemník mohl platně odejmout zaprvé povolení k pobytu na dobu určitou udělená matce a synovi podle čl. 16 odst. 2 písm. a) směrnice 2003/86 a zadruhé povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývajícího rezidenta vydaná matce a synovi podle čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/109.
- 39 Za těchto podmínek se Raad van State (Státní rada, Nizozemsko) rozhodla přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být čl. 16 odst. 2 návětí a písm. a) směrnice [2003/86] vykládán v tom smyslu, že brání odnětí povolení k pobytu uděleného v rámci sloučení rodiny v případě, kdy bylo toto povolení získáno na základě podvodných informací, avšak rodinný příslušník nevěděl, že tyto informace mají podvodnou povahu?
- 2) Musí být čl. 9 odst. 1 návětí a písm. a) směrnice [2003/109] vykládán v tom smyslu, že brání odnětí právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v případě, kdy bylo toto postavení přiznáno na základě podvodných informací, avšak dlouhodobě pobývajícím rezidentem nevěděl, že tyto informace mají podvodnou povahu?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 40 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 16 odst. 2 písm. a) směrnice 2003/86 musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát odebral povolení k pobytu, která byla podle této směrnice udělena rodinným příslušníkům státního příslušníka třetí země, s odůvodněním, že za účelem získání těchto povolení k pobytu byly předloženy pozměněné doklady, pokud uvedení rodinní příslušníci o podvodné povaze těchto dokladů nevěděli.
- 41 K odpovědi na tuto otázku je třeba připomenout, že podle čl. 4 odst. 1 písm. a) a b) směrnice 2003/86 členské státy podle této směrnice povolí vstup a pobyt manžela nebo manželky osoby usilující o sloučení rodiny a nezletilých dětí osoby usilující o sloučení rodiny a jejího manžela nebo jeho manželky. Podle čl. 5 odst. 2 uvedené směrnice se k žádosti o vstup a pobyt připojí doklady potvrzující dodržení podmínek uvedených zejména v článku 7 této směrnice, jehož odstavec 1 písm. c) stanoví, že dotyčný členský stát může po žadateli požadovat, aby prokázal, že osoba usilující o sloučení rodiny má stálé a pravidelné finanční příjmy, které jsou dostatečné pro výživu jeho a jeho rodinných příslušníků, aniž by využíval systému sociální pomoci daného členského státu.
- 42 Článek 16 odst. 2 písm. a) směrnice 2003/86 stanoví, že členské státy mohou odejmout povolení k pobytu rodinnému příslušníkovi, pokud se zjistí, že byly použity nepravdivé nebo zavádějící informace nebo padělané či pozměněné doklady nebo že byl spáchán podvod nebo byly použity jiné nezákonné prostředky.
- 43 Ze znění těchto ustanovení vyplývá, že členské státy v zásadě mohou tato povolení odejmout, pokud za účelem získání uvedených povolení byly předloženy pozměněné doklady nebo pokud byl za tímto účelem spáchán podvod. Toto ustanovení neuvádí ani osobu, která tyto doklady předložila nebo použila, nebo která se tohoto podvodu dopustila, ani nevyžaduje, aby dotyčný rodinný příslušník o tomto věděl. Z tohoto znění rovněž vyplývá, že pouhé použití nepravdivých informací nebo padělaných dokladů za tímto účelem, zejména k vyvolání dojmu, že osoba usilující o sloučení rodiny má stálé pravidelné a dostatečné příjmy ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. c) této směrnice postačuje k odůvodnění rozhodnutí o odnětí povolení k pobytu rodinnému příslušníkovi, aniž by čl. 16 odst. 2 písm. a) směrnice 2003/86 vyžadoval prokázání podvodného záměru ze strany těchto rodinných příslušníků nebo skutečnosti, že tito rodinní příslušníci o nesprávnosti těchto informací nebo dokladů věděli.
- 44 Tento výklad má oporu v systematickém výkladu čl. 16 odst. 2 písm. a) směrnice 2003/86.
- 45 Důvody odejmutí povolení k pobytu stanovené v tomto ustanovení jsou totiž totožné s důvody zamítnutí žádosti o vstup a pobyt. Uvedené ustanovení totiž stanoví, že použití nepravdivých nebo zavádějících informací nebo padělaných či pozměněných dokladů nebo spáchání podvodu nebo použití jiných nezákonných prostředků představuje důvod nejen pro odejmutí uděleného povolení k pobytu, ale i pro zamítnutí této žádosti. Tyto důvody proto musí být v těchto dvou případech vykládány stejně. Jak přitom zdůraznila nizozemská vláda, užitečný účinek tohoto ustanovení vyžaduje, aby členský stát mohl zamítnout žádost o vstup a pobyt rodinného příslušníka, pokud na podporu této žádosti byly předloženy padělané či pozměněné doklady, i když tento rodinný příslušník nevěděl, že tyto doklady byly padělané či pozměněné.
- 46 Kromě toho v situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, v níž se osoba usilující o sloučení rodiny dopustila podvodu, vzhledem k ústřední úloze osoby usilující o sloučení rodiny v systému, který byl zaveden směrnicí 2003/86, odpovídá cílům sledovaným touto směrnicí a logice,

z níž tato směrnice vychází, že tento podvod má dopady na proces sloučení rodiny a že má zejména dopad na povolení k pobytu udělená rodinným příslušníkům této osoby usilující o sloučení rodiny, i když tito posledně uvedení rodinní příslušníci o tom, že došlo k podvodu, nevěděli.

- 47 Z bodu 4 odůvodnění směrnice 2003/86 totiž vyplývá, že jejím obecným cílem je usnadnit integraci státních příslušníků třetích zemí, to znamená osob usilujících o sloučení rodiny, v členských státech tím, že bude umožněn rodinný život díky sloučení rodiny (rozsudek ze dne 21. dubna 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, bod 26 a citovaná judikatura). Z tohoto cíle, jakož i z celkové systematiky této směrnice, zejména z jejího čl. 13 odst. 3 a čl. 16 odst. 3, vyplývá, že dokud dotyční rodinní příslušníci nenabyli samostatné právo pobytu na základě článku 15 uvedené směrnice, je jejich právo pobytu právem, které je odvozeno od práva pobytu dotyčné osoby usilující o sloučení rodiny a má napomáhat integraci této posledně uvedené osoby. Za těchto podmínek musí mít členský stát možnost vycházet z toho, že podvod, kterého se dopustila osoba usilující o sloučení rodiny, bude mít dopad na celý proces slučování rodiny, zejména na odvozené právo pobytu rodinných příslušníků této osoby usilující o sloučení rodiny, a na základě toho odejmout uvedeným rodinným příslušníkům jejich povolení k pobytu, i když tito posledně uvedení o spáchaném podvodu nevěděli. Toto platí tím spíše, když má jako v projednávaném případě spáchaný podvod dopad na legalitu práva pobytu osoby usilující o sloučení rodiny.
- 48 K posledně uvedenému je třeba dodat, že podle článku 1 směrnice 2003/86 je cílem této směrnice stanovit podmínky pro uplatňování práva na sloučení rodiny státními příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají na území členských států. Z toho vyplývá, že toto právo je vyhrazeno takovému státním příslušníkům, což potvrzuje definice pojmu „sloučení rodiny“, která je uvedena v čl. 2 písm. d) této směrnice. Státní příslušník třetí země, kterému bylo, jako otci ve věci v původním řízení, se zpětnou účinností odejmuto jeho povolení k pobytu z důvodu jeho podvodného získání, přitom nemůže být považován za osobu oprávněně pobývající na území členského státu. Je proto *a priori* opodstatněné, že takovýto státní příslušník nemůže uvedeného práva využít, a že povolení k pobytu, která byla jeho rodinným příslušníkům udělena na základě uvedené směrnice, mohou být odejmuta.
- 49 V projednávaném případě není zpochybňováno, že se otec, který předložil pozměněná potvrzení o zaměstnání, aby prokázal, že má stále a pravidelné příjmy, které jsou dostatečné pro výživu jeho osoby a jeho rodinných příslušníků, dopustil podvodu, a dále, že tato potvrzení byla předložena za účelem získání povolení k pobytu pro jeho rodinné příslušníky, konkrétně pro matku a syna, třebaže tyto posledně uvedené osoby o podvodné povaze uvedených potvrzení nevěděli.
- 50 Za těchto podmínek z výkladu ustanovení čl. 16 odst. 2 písm. a) směrnice 2003/86, který je uveden v bodě 43 tohoto rozsudku, vyplývá, že podvod spáchaný otcem a použití nepravdivých nebo pozměněných potvrzení o zaměstnání za účelem prokázání, že otec má stále, pravidelné a dostatečné příjmy ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. c) této směrnice, může *a priori* odůvodnit odejmutí povolení k pobytu, která na základě uvedené směrnice získali matka a syn.
- 51 Jak však uvedl generální advokát v bodech 27 a 28 svého stanoviska, k odnětí povolení k pobytu na základě čl. 16 odst. 2 písm. a) směrnice 2003/86 nemůže dojít automaticky. Z použití výrazu „mohou [...] odejmout“, který je uveden v tomto ustanovení, totiž vyplývá, že členské státy, pokud jde o toto odejmutí, mají prostor pro uvážení. V této souvislosti musí dotyčný členský stát podle článku 17 této směrnice nejprve provést individuální přezkum situace dotyčného rodinného příslušníka, při němž vyváženým a odpovídajícím způsobem posoudí všechny dotčené zájmy (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. prosince 2012, O a další, C-356/11 a C-357/11, EU:C:2012:776, bod 81, jakož i ze dne 21. dubna 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, bod 43).
- 52 Podle tohoto posledně uvedeného článku musí uvedený členský vzít náležitě v úvahu povahu a pevnost rodinných vztahů této osoby, dobu trvání jejího pobytu na jeho území, jakož i, vzhledem k tomu, že se jedná o opatření odnětí povolení k pobytu, existenci rodinných, kulturních a sociálních vazeb uvedené osoby se zemí jejího původu.

- 53 Kromě toho, jak vyplývá z bodu 2 odůvodnění směrnice 2003/86, opatření týkající se sloučení rodiny, jako jsou opatření odnětí povolení k pobytu, která byla udělena rodinným příslušníkům, musí být přijímána v souladu se základními právy, zejména s právem na respektování soukromého a rodinného života, jež je zakotveno v článku 7 Listiny, který obsahuje práva odpovídající právům zaručeným článkem 8 odst. 1 EÚLP (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 4. března 2010, Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, bod 44, jakož i ze dne 6. prosince 2012, O a další C-356/11 a C-357/11, EU:C:2012:776, body 75 a 76). Dotyčný členský stát proto sice disponuje určitým prostorem pro uvážení, pokud jde o přezkum stanovený v článku 17 směrnice 2003/86, tento přezkum nicméně musí provést v souladu s článkem 7 Listiny.
- 54 V projednávané věci, jak uvedl generální advokát v bodě 32 svého stanoviska, proto příslušné vnitrostátní orgány musí zohlednit zejména dobu trvání pobytu matky a syna v Nizozemsku, věk syna v době, kdy přicestoval do tohoto členského státu, a případně okolnost, že zde vyrůstal a získal vzdělání, jakož i existenci rodinných, ekonomických, kulturních a sociálních vazeb matky a syna k uvedenému a v uvedeném členském státě. Tyto orgány musí rovněž zohlednit případnou existenci takovýchto vazeb matky a syna k zemi jejich původu a v zemi jejich původu, což je třeba posoudit na základě takových okolností, jako je zejména existence rodinného kruhu v této zemi, cest do této země nebo dob pobytu v této zemi nebo dále úrovně znalosti jazyka uvedené země.
- 55 Jak uvedl generální advokát v bodě 30 svého stanoviska, tyto orgány musí v rámci svého posouzení zohlednit rovněž skutečnost, že v projednávaném případě matka a syn nejsou osobně odpovědní za podvod spáchaný otcem a že si jej nebylo vědomi.
- 56 Předkládajícímu soudu přísluší ověřit, zda rozhodnutí dotčená ve věci v původním řízení, kterými státní tajemník odňal povolení k pobytu matce a synovi, jsou s ohledem na úvahy uvedené v bodech 51 až 55 tohoto rozsudku opodstatněná, nebo zda s ohledem na tyto úvahy musí zůstat povolení k pobytu těmto posledně uvedeným osobám zachována.
- 57 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět, že čl. 16 odst. 2 písm. a) směrnice 2003/86 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, že byly za účelem vydání povolení k pobytu rodinným příslušníkům státního příslušníka třetí země předloženy pozměněné doklady, okolnost, že tito rodinní příslušníci o podvodné povaze těchto dokladů nevěděli, nebrání tomu, aby dotyčný členský stát na základě tohoto ustanovení tato povolení odňal. Podle článku 17 této směrnice nicméně musí příslušné vnitrostátní orgány provést nejprve individuální přezkum situace těchto rodinných příslušníků, při němž vyváženým a odpovídajícím způsobem posoudí všechny dotčené zájmy.

K druhé otázce

- 58 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/109 vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát odňal právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta, které bylo přiznáno státním příslušníkům třetí země podle této směrnice, z důvodu, že toto právní postavení bylo získáno za použití pozměněných dokladů, pokud tito státní příslušníci o podvodné povaze těchto dokladů nevěděli.
- 59 K odpovědi na tuto otázku je třeba připomenout, že podle čl. 4 odst. 1 směrnice 2003/109 členské státy přiznávají právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta státním příslušníkům třetích zemí, kteří pobývali oprávněně a nepřetržitě na jejich území po dobu pěti let. Nabytí tohoto právního postavení nicméně není automatické. Podle čl. 7 odst. 1 této směrnice totiž musí dotyčný státní příslušník třetí země podat žádost u příslušných orgánů členského státu, ve kterém pobývá a k žádosti musí být přiloženy doklady, z nichž vyplývá, že splňuje podmínky podle článků 4 a 5 této směrnice. Podle čl. 5

odst. 1 písm. a) této směrnice musí zejména prokázat, že má stálé a pravidelné příjmy, které jsou dostatečné k zajištění jeho výživy a výživy jeho rodinných příslušníků, aniž by využíval systému sociální podpory dotčeného členského státu.

- 60 Článek 8 odst. 1 směrnice 2003/109 stanoví, že právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta má s výhradou článku 9 této směrnice trvalou povahu.
- 61 V této souvislosti čl. 9 odst. 1 písm. a) uvedené směrnice stanoví, že dlouhodobě pobývajícím rezidentem ztrácí nárok na toto postavení, jestliže bylo zjištěno, že uvedené postavení bylo získáno podvodem. Toto ustanovení nicméně neurčuje osobu, která musí tento podvod způsobit, a nevyžaduje ani, aby dotčený rezident o tomto podvodu věděl.
- 62 Podle ustálené judikatury Soudního dvora se přitom jednotlivci nemohou unijních norem dovolávat podvodně, přičemž zásada zákazu podvodného jednání je obecnou zásadou unijního práva, již musí jednotlivci dodržovat (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. února 2018, Altun a další, C-359/16, EU:C:2018:63, body 48 a 49, jakož i ze dne 11. července 2018, Komise v. Belgie, C-356/15, EU:C:2018:555, bod 99). Odepření nebo odnětí práva z důvodu podvodného jednání je pouze důsledkem zjištění, podle kterého nejsou v případě podvodu objektivní podmínky, jež jsou požadovány za účelem nabytí tohoto práva, ve skutečnosti splněny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. listopadu 2017, Cussens a další, C-251/16, EU:C:2017:881, bod 32).
- 63 Kromě toho, z bodů 2, 4, 6 a 12 odůvodnění směrnice 2003/109 vyplývá, že jejím cílem je zajistit integraci státních příslušníků třetích zemí, kteří trvale a oprávněně pobývají v členských státech (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 17. července 2014, Tahir, C-469/13, EU:C:2014:2094, bod 32; ze dne 4. června 2015, P a S, C-579/13, EU:C:2015:369, bod 46, jakož i ze dne 2. září 2015, CGIL a INCA, C-309/14, EU:C:2015:523, bod 21) a za tímto účelem přiblížit právní postavení těchto státních příslušníků právnímu postavení občanů Unie, zejména tím, že se v široké řadě hospodářských a sociálních oblastí zavede stejné zacházení jako s občany Unie. Právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta tedy osobě, která ho získala, umožňuje využívat rovného zacházení v oblastech, které jsou uvedeny v článku 11 směrnice 2003/109, za podmínek stanovených v tomto článku. Podle čl. 14 odst. 1 této směrnice poskytuje toto právní postavení dotčenému dlouhodobě pobývajícím rezidentovi rovněž právo pobytu na území jiných členských států, než je členský stát, který mu toto právní postavení přiznal, na dobu delší než tři měsíce, a to za předpokladu splnění podmínek uvedených v kapitole III uvedené směrnice, a využívat v nich podle článku 21 této směrnice práva na rovné zacházení, které je stanoveno v článku 11 této směrnice.
- 64 Vzhledem k rozsáhlým právům, která jsou spojena s právním postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta, je důležité, aby členské státy mohly účinně bojovat proti podvodům tím, že osobám, které postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta získaly podvodně, toto postavení odejmou.
- 65 Z výše uvedeného vyplývá, že se nikdo nemůže dovolávat zachování práv, která byla nabyta podle směrnice 2003/109 prostřednictvím podvodu, nezávisle na tom, zda tento podvod byl či nebyl spáchán nositelem těchto práv nebo zda mul byl znám, protože rozhodující skutečností je, že nabytí uvedených práv bylo důsledkem podvodu.
- 66 Z toho vyplývá, že čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/109 se v každém případě použije ve všech případech, v nichž bylo právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta získáno podvodem, to znamená, pokud bylo získáno na základě podvodu, nezávisle na tom, kdo tento podvod spáchal a zda o něm uvedený rezident věděl.
- 67 Toto ustanovení se použije zejména tehdy, pokud jako ve věci v původním řízení dotčený rezident za účelem získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta předložil pozměněné doklady, aby prokázal, že má stálé a pravidelné příjmy, které jsou dostatečné k zajištění jeho výživy a výživy

jeho rodinných příslušníků, a to i tehdy, pokud tento podvod sám nespáchal a o podvodné povaze těchto dokladů nevěděl. V takovémto případě totiž získání tohoto právního postavení spočívá přímo na tomto podvodu, tento podvod má tedy nutně dopad na uvedené právní postavení.

- 68 Tento výklad není zpochybněn rozsudkem ze dne 18. prosince 2008, Altun (C-337/07, EU:C:2008:744), na který poukázal předkládající soud.
- 69 V uvedeném rozsudku Soudní dvůr konstatoval, že od okamžiku, kdy rodinní příslušníci tureckého pracovníka získali samostatné právo pobytu podle čl. 7 prvního pododstavce rozhodnutí č. 1/80, již toto právo nemůže být zpochybněno z důvodu porušení předpisů, které v minulosti ovlivnilo právo pobytu tohoto pracovníka a v uvedeném případě vyplývalo z podvodného jednání posledně uvedeného (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, body 56, 57 a 59). Soudní dvůr tedy v podstatě rozhodl, že podvod, který měl dopad na právo pobytu tureckého pracovníka, nemůže ovlivnit samostatné právo pobytu jeho rodinných příslušníků.
- 70 Je však třeba uvést, že okolnosti věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, se liší od okolností věci v původním řízení. Podle čl. 7 prvního pododstavce rozhodnutí č. 1/80 totiž rodinní příslušníci tureckého pracovníka získali samostatné právo pobytu poté, co v hostitelském členském státě pobývali po dobu tří let, aniž v této souvislosti bylo nutno podávat žádost. Soudní dvůr proto nerozhodoval o důsledcích, které by pro práva dotyčných osob mělo použití pozměněných dokladů za účelem podpory takovéto žádosti.
- 71 V projednávaném případě však z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že rozhodnutí, o která se jedná ve věci v původním řízení, kterými státní tajemník odňal povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývacího rezidenta vydaná pro matku a syna, se opírala zejména právě o skutečnost, že na podporu žádosti matky a syna o udělení právního postavení dlouhodobě pobývacího rezidenta byla předložena podvodná potvrzení o zaměstnání otce, která měla vyvolat dojem, že má stálé, pravidelné a dostatečné příjmy, protože získání takového právního postavení, jak bylo vysvětleno v bodě 59 tohoto rozsudku, bylo možné pouze na základě takovéto žádosti.
- 72 Z výše uvedeného vyplývá, že podle čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/109 státní příslušník třetí země ztrácí právní postavení dlouhodobě pobývacího rezidenta ve smyslu této směrnice, pokud se prokáže, že toto právní postavení bylo získáno na základě pozměněných dokladů, a to i tehdy, pokud tento státní příslušník o podvodné povaze těchto dokladů nevěděl.
- 73 Ztráta právního postavení dlouhodobě pobývacího rezidenta jako taková nicméně neznamená, že dotyčná osoba ztrácí rovněž právo pobytu v hostitelském členském státě, na základě něhož podala žádost o udělení tohoto právního postavení podle čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/109 a které podle čl. 4 odst. 1 této směrnice získala, nezávisle na tom, zda toto právo pobytu bylo získáno podle vnitrostátního práva, nebo podle unijního práva. Tato ztráta proto rovněž automaticky nevede, jak vyplývá z čl. 9 odst. 7 směrnice 2003/109, k vyhoštění z území tohoto členského státu. Pokud, jako ve věci v původním řízení, dotyčné osoby, to znamená matka a syn, získaly právní postavení dlouhodobě pobývacího rezidenta na základě práva pobytu, které bylo uděleno podle směrnice 2003/86, přísluší předkládajícímu soudu, jak bylo uvedeno v bodě 56 tohoto rozsudku, aby ověřil, zda těmto osobám musí být podle článku 17 této směrnice zachováno povolení k pobytu, které jim bylo podle této směrnice uděleno.
- 74 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět, že čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/109 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, že bylo právní postavení dlouhodobě pobývacího rezidenta přiznáno státním příslušníkům třetí země na základě pozměněných dokladů, okolnost, že tito státní příslušníci o podvodné povaze těchto dokladů nevěděli, nebrání tomu, aby dotyčný členský stát na základě tohoto ustanovení toto právní postavení odňal.

K nákladům řízení

⁷⁵ Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 16 odst. 2 písm. a) směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny, musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, že byly za účelem vydání povolení k pobytu rodinným příslušníkům státního příslušníka třetí země předloženy pozměněné doklady, okolnost, že tito rodinní příslušníci o podvodné povaze těchto dokladů nevěděli, nebrání tomu, aby dotýčný členský stát na základě tohoto ustanovení tato povolení odňal. Podle článku 17 této směrnice nicméně musí příslušné vnitrostátní orgány provést nejprve individuální přezkum situace těchto rodinných příslušníků, při němž vyváženým a odpovídajícím způsobem posoudí všechny dotčené zájmy.
- 2) Článek 9 odst. 1 písm. a) směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, že bylo právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta přiznáno státním příslušníkům třetí země na základě pozměněných dokladů, okolnost, že tito státní příslušníci o podvodné povaze těchto dokladů nevěděli, nebrání tomu, aby dotýčný členský stát na základě tohoto ustanovení toto právní postavení odňal.

Podpisy.